

4. júní, 2020

Allsherjar- og menntamálanefnd

Umsögn Samtakanna '78 um frumvarp til laga um breytingu á hjúskaparlögum nr. 31/1993, með síðari breytingum (skilnaður án undanfara), 79. mál.

Samtökin '78 fagna þessu frumvarpi og telja það til bóta.

Í núgildandi lögum eru ansi þröng skilyrði fyrir því að hægt sé að veita leyfi til lögskilnaðar, t.d. þarf stefnandi að vera búsettur á Íslandi og hafa verið það sl. tvö ár eða búið hér áður í svo langan tíma.

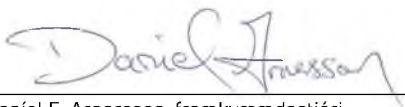
Vegna þessa þá gerir það erlendu hinsegin fólki af sama kyni sem kemur til Íslands til þess að ganga í hjónaband erfitt fyrir, en í íslenskum hjúskaparlögum eru samkynja hjónabönd viðurkennd. Ísland er eitt af 29 löndum í heiminum sem heimila og viðurkenna hjónabönd samkynja para, hvaðan sem þau koma í heiminum en gerir þeim erfitt fyrir að sækja um skilnað.

Samtökin '78 hafa unnið í máli samkynja pars sem kemur frá löndum sem hvorki heimila né viðurkenna hjónabönd samkynja para. Af þessum ástæðum kom parið til Íslands, gekk hér í hjónaband og flutti aftur til heimalands annars þeirra. Þar skildu leiðir og ákvaðu hjónin að skilja. Þeir gátu ekki sótt um lögskilnað í heimalöndum sínum og þeir gátu ekki farið fram á ógildingu, þar sem heimalönd þeirra viðurkenna ekki hjónabönd samkynja hjóna. Því eru þeir fastir í hjónabandi á Íslandi.

Með þessari lagabreytingu þá geta þessir einstaklingar sótt um skilnað enda fellur mál þeirra beint undir þessa tillögu að breytingu á lögum.

Það er von okkar í Samtökunum '78 að tillagan verði samþykkt.

Virðingarfyllst,

Daníel E. Arnarsson, framkvæmdastjóri

Reykjavík 7. febrúar 2020

Umsögn Stígamóta um frumvarp til laga um breytingu á hjúskaparlögum nr. 31/1993, með síðari breytingum (skilnaður án undanfara), 79. mál

Stígamót fagna frumvarpi til laga um breytingu á hjúskaparlögum, þar sem lagt er til að hjón geti fengið lögskilnað án undanfarandi skilnaðar að borði og sæng. Við viljum hinsvegar benda á að þær forsendur sem gefnar eru að:

[bæði] séu þau sammála um það og hagsmunir barna á þeirra forræði hafi verið tryggðir.

Forsendurnar hér eru að báðir aðilar séu sammála. Þar sem markmiðið með frumvarpinu er að jafna rétt fólks til lögskilnaðar óháð kröfu annars hjónanna eða beggja, þá væri mikilvægt að setja skýrt fram að nóg sé að annar aðili hjónabandsins vilji skilnað. Í núgildandi hjúskaparlögum er hvergi gert ráð fyrir því að fólk vilji skilja. Að auki hafa núgildandi lög alvarleg áhrif í þeim tilvikum sem andlegu eða líkamlegu ofbeldi hefur verið beitt og brotþoli þess vill losna úr hjúskap. Gerandi ofbeldisins getur notað þrönga heimild núgildandi hjúskaparlaga sér í vil þar sem hann getur nýtt þau til að lengja skilnaðarferlið og beitt þannig áframhaldandi ofbeldi.

Að okkar mati er slíkt brot á Stjórnarskrálögum þar sem segir í 65.gr. að allir skuli vera jafnir fyrir lögum og njóta mannréttinda. Ef annar aðili getur í krafti laga nýtt sér þau til að beita áframhaldandi ofbeldi, eru aðilar ekki jafnir að lögum.

Að auki er hjúskapur í lagalegu tilliti lögbundin og formlega staðfest samkomulag tveggja einstaklinga. Í 74.gr. Stjórnarskrár Íslands er fjallað um að menn eigi rétt á að stofna félög í sérhverjum löglegum tilgangi, en jafnframt er þess getið að engan má skilda til aðildar að félagi. Núgildandi lög skilda annan aðilann til aðildar að hjónabandi með því að lögskilnaður sé kræfur hálfu ári frá því að leyfi hefur verið gefið út til skilnaðar að borði og sæng séu bæði hjón sammála um skilnað, en ári ef skilnaðar ef skilnaðar er krafist af öðru hjónanna.

Hið opinbera ætti ekki að hafa það hlutverk að takmarka heimild hjóna til lögskilnaðar og því fögnum við þessu frumvarpi, þar sem frelsi einstaklings til ákvörðunartöku er virt.

Virðingafyllst
Starfsfólk Stígamóta

Allsherjar- og menntamálanefnd Alþingis

Reykjavík 2. mars 2020

Efni: Frumvarp til laga um breytingu á hjúskaparlögum, nr. 31/1993, með síðari breytingum (skilnaður án undanfara), 79. mál.

Vísað er í tölvupóst frá nefndasviði Alþingis, dags. 30. janúar sl., þar sem óskað var eftir umsögn umboðsmanns barna um framangreint frumvarp.

Með frumvarpinu er lagt til að hjón geti fengið lögskilnað án undanfarandi skilnaðar að borði og sæng séu þau sammála um það og hafi náð samkomulagi um skipan forsjár sameiginlegra barna ef við á. Segir í greinargerð frumvarps að það sé ekki hlutverk hins opinbera að takmarka heimild hjóna til lögskilnaðar ef engir sérstakir hagsmunir eru fyrir hendi sem krefjast þess.

Í frumvarpi þessu er eingöngu litið til þess tíma sem það tekur fyrir hjón að fá lögskilnað, en ef um er að ræða hjón sem eiga saman börn, markar lögskilnaður eingöngu upphaf samvinnu foreldra um uppeldi barna á tveimur heimilum.

Það er brýnt að hjónum sem standa frammi fyrir skilnaði sé veittur stuðningur og ráðgjöf, við að fyrirbyggja eða leysa úr mögulegum ágreiningi og komast þannig í sameiningu að þeirri niðurstöðu sem er best til þess fallin að tryggja hagsmuni og velferð sameiginlegra barna. Þá ber þess að geta að í Danmörku hefur stefnan verið sú að bæta stuðningsþjónustu við einstaklinga í þessari stöðu frekar en að stytta skilnaðarferlið, enda ekki víst að það sé sú leið sem er best til þess fallin að stuðla að farsælum skilnaði, góðri samvinnu og uppbyggilegum samskiptum í þágu barns.

Ljóst er að íslensk stjórnvöld líta til Danmerkur og hefur tilraunaverkefni um stuðningsþjónustu við foreldra sem standa frammi fyrir skilnaði verið innleitt, en um er að ræða jákvætt og mikilvægt fyrsta skref.

Það er mat embættis umboðsmanns barna að frekar en að ráðast í þær breytingar sem lagðar eru til í frumvarpinu, þurfi að móta nýja heildarstefnu í þessum málaflokki, þar sem taka þarf til skoðunar auknar fjárveitingar til sýslumannsembætta, fjölgun úrræða og bætt aðgengi að fyrirbyggjandi úrræðum, með hliðsjón af reynslu nágrannalandanna á þessu sviði.

Virðingarfyllst,

Salvör Nordal,
Umboðsmaður barna